

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง "การไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์" ใช้วิธีการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์กระบวนการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ การนับปริมาณภาพยนตร์ต่างประเทศว่ามีลักษณะแนวโน้มเป็นอย่างไร มีปริมาณมากน้อยเท่าใด การศึกษาสัดส่วนของภาพยนตร์ต่างประเทศที่นำเข้ามาจากประเทศต่าง ๆ ว่ามีส่วนแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการเปรียบเทียบปริมาณภาพยนตร์ต่างประเทศกับรายการทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดของการศึกษาดังนี้

ประชากร

แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. ภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ 4 สถานี ในเขตกรุงเทพมหานคร คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. สถานีวิทยุโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 5, สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7, สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

2. เอกสารอ้างอิงหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ได้แก่ ผังรายการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ทำการศึกษา, กฎระเบียบของทางราชการ, เอกสารการซื้อขาย รวมทั้งบทความ หนังสือ ที่กล่าวถึงองค์ประกอบย่อยของการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ในด้านต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น โครงสร้างของระบบสื่อมวลชนวิทยุโทรทัศน์ไทย ลักษณะโครงสร้างของรายการบันเทิง องค์ประกอบทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี

3. ผู้ส่งสาร หรือ ผู้นำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ อันได้แก่ ผู้กำหนดนโยบายระดับบริหาร หรือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้เข้าซื้อเวลารายการของสถานีในนามของ หน่วยงานธุรกิจที่เป็นผู้นำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศมาฉายทางโทรทัศน์

กลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการ เลือกกลุ่มตัวอย่างตามที่ผู้วิจัย เห็นว่ามีความ เหมาะสมและให้ประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัย โดยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้วดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นภาพยนตร์ต่างประเทศประเภทภาพยนตร์บันเทิง ที่อยู่ในผัง รายการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์ 4 สถานี ได้แก่ ช่อง 3, ช่อง 5, ช่อง 7, และ ช่อง 9 กำหนดช่วงเวลาตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2531 - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2533

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ส่งสาร หรือผู้นำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ได้แก่ ผู้กำหนดนโยบายระดับบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แต่ละ ช่อง และผู้เข้าซื้อเวลารายการของสถานี สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ได้นำมาศึกษา มีดังนี้

คุณชาติ เชื้อ กรมสูตร ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

คุณบุญเต็ม ธเนศวรค์ ผู้จัดการฝ่ายพัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

คุณมลวิภา วิสุวรรณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

พันเอกวิทยา งามกาละ หัวหน้าฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5

คุณสิทธิศักดิ์ เอกพจน์ หัวหน้าส่วนรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9

คุณเปรมจิต จตุยสุภรณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายภาพยนตร์สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9

คุณชาญ มหสรรค์ ผู้จัดการฝ่ายบริหารบริษัทรัชฟิล์มทีวีจำกัด

คุณกมลดิษฐ์ ชุตินิวัฒนา ผู้จัดการทั่วไปบริษัท ซีเอ็มซีแอนด์เอสอะมิวส์เมนท์ จำกัด

คุณพัชยา สาวะรีย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการบริษัทมีเดีย เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เพื่อต้องการทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับกระบวนการจัดจำหน่าย หรือการนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศ และการแพร่กระจายสาร รวมทั้งองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์สร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าลักษณะของกระบวนการไหลภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการไหลของรายการโทรทัศน์ระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง อาทิเช่น นโยบายการจัดรายการภาพยนตร์ต่างประเทศ, ลักษณะแนวโน้มของการจัดรายการภาพยนตร์ต่างประเทศตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน, วิธีการหรือขั้นตอนในการนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศ, ผลสะท้อนจากผู้ชมหรือความนิยมในรายการ, การควบคุมรายการของกบว. หรือนโยบายของสถานี, การควบคุมจากผู้อุปถัมภ์รายการ, การกำหนดเนื้อหาของภาพยนตร์ต่างประเทศ, ผลสะท้อนจากวัฒนธรรม, ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่พบ ฯลฯ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง ประกอบด้วย หนังสือ บทความ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ เช่น ผังรายการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ทำการศึกษานำมานับปริมาณและจัดสัดส่วนภาพยนตร์ต่างประเทศ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2531 - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2533 รวมเวลาที่ศึกษาทั้งสิ้น 3 ปี โดยบันทึกข้อมูลนำมาแจกแจงเป็นตัว เลขและหาค่าเฉลี่ยร้อยละ แสดงให้เห็นในรูปของตาราง เก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการอธิบายการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้ใช้ทั้งวิธีการเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์ที่มีกรอบพื้นฐานทางทฤษฎีรองรับในการวิจัยครั้งนี้ โดยได้แบ่งเนื้อหาการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กระบวนการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ การศึกษาในส่วนนี้ จะวิเคราะห์ไปที่กระบวนการจัดจำหน่าย หรือการนำเข้าภาพยนตร์ต่างประเทศ การแพร่กระจายสาร นโยบายการจัดรายการภาพยนตร์ต่างประเทศ รวมทั้งปัจจัยและองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อันได้แก่โครงสร้างของระบบสื่อมวลชนวิทยุโทรทัศน์ไทย โครงสร้างการควบคุมการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ ลักษณะโครงสร้างรายการบันเทิงไทย อีกทั้งองค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี โดยอาศัย เอกสารอ้างอิง และคำสัมภาษณ์ของผู้ส่งสารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการไหลของภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์

2. การวิเคราะห์ภาพยนตร์ต่างประเทศทางโทรทัศน์ โดยใช้วิธีการนับปริมาณและจัดสัดส่วนของภาพยนตร์จากประเทศต่าง ๆ ด้วยการนับเป็นจำนวนชั่วโมงต่อปี นำมาเปรียบเทียบกับจำนวนชั่วโมงที่ออกอากาศของรายการสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้งหมด และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ

หน่วยที่ใช้ในการวิเคราะห์

การนับปริมาณภาพยนตร์ต่างประเทศในการศึกษา นี้ จะนับจากผังรายการตารางการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ตามวันและ เวลาที่มีรายการปกติ

วิธีการวิเคราะห์โดยอาศัยการนับจากเวลาออกอากาศของรายการภาพยนตร์ต่างประเทศ ตามที่ปรากฏอยู่ในตารางการออกอากาศในแต่ละ เดือนของสถานีโทรทัศน์ และคิดเป็นจำนวนชั่วโมงออกมาด้วยการเทียบเคียงกับ เวลาปฏิทินจริง ตัวอย่าง เช่น

ตารางการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 3 ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2533 เสนอภาพยนตร์ชุดจีน "คู่แค้นสายโลหิต" ทุกวัน อังคาร, พุธ, พฤหัสบดี เวลา 21.40-22.40 น. ก็จะนับจำนวนชั่วโมงเดือนนี้ได้เท่ากับ 13 ชั่วโมง

สำหรับผลรวมทั้งหมดคิดเป็นจำนวนชั่วโมงต่อปีและหาค่าเฉลี่ยร้อยละ นอกจากนี้ยังต้องแยกให้เห็นสัดส่วนของภาพยนตร์ต่างประเทศจากแหล่งที่มาต่าง ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันด้วย ส่วนการนับจำนวนชั่วโมงที่ออกอากาศรายการทั้งหมดของสถานีโทรทัศน์เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ต่างประเทศ ก็ใช้วิธีการเช่นเดียวกัน